

Mielőtt leteszem tollamat, még némi igazolásra van szükségem. Tartozom azzal a kijelentéssel, hogy művemben semmi érdek sem vezetett, hanem tisztán az ügy iránti lelkesedés. Ha itt-ó személyi érdekeket sértettem volna, biztosítom az illetőket, hogy tisztán a dolog vaskényszere volt annak okozója. Meg vagyok győződve, hogy a zenészek összesége egyetért és együttérez velem, mert boldogulásukat őszintén óhajtom. Midőn a zenei ügyek fejlesztésére gondoltam e művemmel, egyszersmind az lebegett előttem, hogy ezen a réven a zenészeknek oly társadalmi állást biztosítsunk, mely őket méltán megilleti. Úgy hiszem, hogy minden elfogulatlan olvasóm ezt a tárgyilagosságot és az ügyszeretet őszinteségét fogja műveimből kiolvasni.

*

Culturánkban új szellem lengedez. Büszkén tekintünk vissza évezredek múltunkra. Az ország-világnak ezerévi dicsőségünket hirdető kiállítás munkája be van fejezve. De tekintsünk Janusként a múltból a jövőbe is. Legyen a múlt dicső példája egy szebb jövőnek ébredése, melyen a zeneművészet is új életre keljen. Milliók jutnak a látnivalókra, százezrek monumentális hídkra, hogy kényelmesebben átjussunk a Duna egyik partjáról a másikra. Juttassunk egy kis alamizsnát a zeneművészetnek is, hadd emelkedjenek ama hídek is, melyek a nemzet geniusát egy eszményibb világba vezetik, hol bűbájos hangok hirdessék e téren is az új évezred hajnalának ébredését.

TÉTELEK AZ ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATRÓL.

1. Az érettségi vizsgálat az 1883 : XXX. és az 1890 : XXX. törvényezikkek alapján van szervezve, és egyelőre e törvények megváltoztatására nincsen kilátás. De az idézett két törvény határozatain belül is eszközölhetők a mostani eljáráson czélszerű módosítások, melyek eshetőleg bizonyos tantervi módosításokat is tesznek szükségessé.

A legeslegfontosabb törvényváltoztatás különben a következő elvnek egyetemes érvényesítése volna: Mind azokat a jogosítványokat, melyek a középiskola elvégzését föltesszik, a VIII. osztály bizonyítványa nyújtja. Az érettségi bizonyítvány csupán a főiskolai tanulmányok előfeltétele.

2. Az érettségi vizsgálat ez idő szerint a középiskola munkásságának legfontosabb, majdnem egyetlen ellenőrző eszköze lévén, a vizsgálat nemcsak főtartandó, hanem, tekintettel az iskola egész munkásságára lényegesen visszaható jelentőségére, színvonala lehetőleg, bár fokozatosan, de következetesen emelendő.

3. Ennek következtében e vizsgálat alól bárminemű részleges vagy általános fölmentésnek ezúttal még nem lehet helye.

4. Az írásbeli vizsgálatra vonatkozólag a következő három (illetőleg négy) tárgyra nézve kívánatosak némi módosítások; úgyanis ohajtandó,

a) hogy a magyar vizsgálatra csak egy föladat tüzessék ki, és pedig a magyar irodalom- és művelődéstörténet köréből, mert e vizsgálatnak első és főcélja, hogy a növendékek æsthetikai és irodalmi képzettségének (műveltségének, izlésének, stíljének) megítélésére kellő alapot szolgáltatasson;

b) hogy a latin vizsgálatnál a magyarból latinra való fordítás helyébe egy latin szöveg fordítása és kellő magyarázata lépjen, mely célra a vizsgázók kezébe az egész ókori munka adandó, melyből egy részletet le kell fordítaniok;

c) hogy a német vizsgálatra a reáliskolában, a hol e tantárgy az I. osztályon kezdve nagy tért foglal el, csakis szabadon kidolgozandó tétel adassék;

d) hogy a német vizsgálatra a gymnasiumban és a francia vizsgálatra a reáliskolában a németre, illetőleg francziára fordítandó magyar szöveg mellett szabadon kidolgozandó tétel is tüzessék ki.

5. Az érettségi vizsgálati utasítás 17. §-ának azon intézkedése, hogy «a kinek magyar, vagy gymnasiumon latin, reáliskolán matematikai dolgozata elégtelen . . . megbukottnak tekintendő és szóbeli vizsgálatra nem bocsátandó» — elejtendő, mivel a középiskolai tantárgyak nem tekinthetők eltérő jelentőségűeknek vagy súlyúaknak. Érvényben marad, hogy megbukottnak tekintendő, a «ki az írásbeli vizsgálatra bármely két tárgyból elégtelen érdemjegyet nyert». Az ilyen, valamint a szóbeli vizsgálaton két tárgyból elégtelen érdemjegyet nyert tanuló csak egy év múlva ismételheti az egész írás- és szóbeli érettségi vizsgálatot, míg az egy tárgyból az írásbelin elégtelen érdemjegyet nyert tanuló szóbeli vizsgálatra mehet (hol e tárgyból tüzetesebben megvizsgá-

landó), a szóbelin pedig egy tárgyból elégtelen érdemjegyet nyert növendék a jövő tanév elején javító-vizsgálatot tehet.

6. A szóbeli vizsgálaton «Magyarország története» helyébe «Magyarország története, főtekintettel az egyetemes történelem kapcsolatos szakaszaira» lép, a mit némi tantervi intézkedésnek kell megelőznie.

7. A compensatio elve, hogy t. i. oly tanuló, a ki némely tárgyban nem tanusít kellő eredményt, de a többiekben jeles előmenetelt mutat föl, az ezekben tanusított szép siker fejében el ne ejtessék, hanem érettnak nyilváníttassék, — éles ellentétben van a középiskola jellegével és rendeltetésével, mely egyetemes műveltséget céloz és azért bizonyos szakbeli készséget nem véhet kivételes figyelembe.

8. Az 1883 : XXX. t. cz. 22. §-a határozottan és minden megszorítás nélkül mondja, hogy «ezen vizsgálatok nyilvánosan tartandók»; azért megengedhető, mert sok tekintetben ajánlatos, hogy az intézet VII. osztályú növendékei a szóbeli érettségi vizsgálaton jelen lehessenek.

HEINRICH GUSZTÁV.*

A VAKOK OKTATÁSÁNAK FONTOSABB KÉRDÉSEI.

IV. A vakok különleges olvasásmódja.

A közönséges nyomtatás és írás a vakokra nézve megközelíthetetlen. Számukra tehát domború, tapintás által érzékelhető betűkkel nyomtatott könyvekről és folyóiratokról kellett gondoskodni.

Régebben minél természetesebb módon akarták a vakok könyveit nyomtatni, mely okból úgy a nagy, mint a kicsiny nyomtatott betűalakokat használták (az írott betűalakokat soha sem használták).

Ámde az ily könyv csak a látó egyén szempontjából nevezhető természetesnek, de nem az a vak előtt, a kinek lehetőleg egyszerű alakokat kell nyújtani, hogy azoknak a tapintás által való érzékelése minél kevesebb nehézségeket okozzon. Már pedig a kis betűk a nagy betűalakoktól való eltérések és kerekességek folytán sok nehézséget okoznak, de megfelelőleg is kétféle alakkal nehezíteni meg a vak munkáját.

Mindamellettt az ily nyomással lehetővé tették azt, hogy a

* Előadta és szabad előadásban indokolta a Magyar Pæd. Társaságnak f. é. április 25-én tartott rendes ülésében.